

Warszawa, 12/01/2009r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-573159-III/07/AN

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pani
Jolanta Fedak
Minister Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowna Pani Minister

Międzynarodowe standardy prawne w zakresie umieszczania dzieci poza rodziną w szczególności art. 20 ust. 3 Konwencji o prawach dziecka - Dz. U. z 1991 r., Nr 120 poz. 526) i Rezolucja Komitetu Ministrów RE (77)33 w sprawie umieszczenia dzieci poza rodziną wskazują na prymat rodzinnych form opieki nad dzieckiem. Korzystanie z form zakładowych powinno być więc traktowane jako ostateczność. Konstytucja RP w art. 72 ust. 1 i 2 daje dziecku gwarancję, że państwo będzie w sytuacji pozbawienia dziecka pieczy biologicznych rodziców stało na straży jego praw.

W związku z powyższym, Rzecznik Praw Obywatelskich na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2000 r.Nr. 14, poz. 147 ze zm.) zwrócił się do Wydziałów Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich z prośbą o zbadanie i ocenę realizacji zadań placówek socjalizacyjnych w zakresie:

- 1) zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce;
- 2) działania placówki na rzecz powrotu wychowanków do rodziny i utrzymywania przez nich kontaktów z rodzicami.

Ponadto Rzecznik zwrócił się z prośbą o przekazanie zbiorczych danych liczbowych:

1. Ile dzieci przebywało w placówkach socjalizacyjnych podlegających ocenie zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka;
2. Ile dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą adopcję zgłoszonych zostało do ośrodków adopcyjno-opiekuńczych w celu przysposobienia;
3. Ile dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą adopcję nie zostało zgłoszonych do ośrodków adopcyjno-opiekuńczych w celu przysposobienia;
4. Ile dzieci zgłoszonych zostało do ośrodków adopcyjno-opiekuńczych i powiatowych centrów pomocy rodzinie w celu umieszczenia w prorodzinnych formach opieki (rodziny zastępcze, placówki rodzinne);
5. Ile dzieci pozostawało w placówce z zaleceniem dalszego pobytu w placówce.

Z nadesłanych do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich informacji wynika, że najwięcej dzieci w placówkach socjalizacyjnych przebywa w województwach: śląskim (14%) mazowieckim (10%) i łódzkim (9%). Wychowankowie placówek socjalizacyjnych z tych województw stanowią więc 1/3 ogólnej liczby wychowanków w Polsce. Z tego też względu można przypuszczać, że są to rejony wymagające od organów pomocy społecznej wyjątkowego zaangażowania w pracy na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Wydawać by się mogło, że priorytet wychowania w rodzinie lub w rodzinnych formach opieki skłaniał będzie dyrektorów placówek i samorządy do poszukiwania dla swoich wychowanków rodzinnych środowisk wychowawczych. Tymczasem tylko 24% wychowanków przebywających w placówkach zostało zgłoszonych do ośrodków adopcyjno-opiekuńczych w celu przysposobienia lub umieszczenia w prorodzinnych formach opieki (rodziny zastępcze, placówki rodzinne). Najniższy odsetek odnotowano w województwach małopolskim (14%), świętokrzyskim (14%) i podlaskim (16%); najwyższy w województwach: pomorskim (31%), zachodniopomorskim (31%) i lubuskim (30%)

Szczególny niepokój budzi fakt, że aż 7% dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą adopcję nie zostało zgłoszonych do ośrodków adopcyjno-opiekuńczych w celu przysposobienia. Niewystarczającym usprawiedliwieniem dla tego typu zachowań są podawane przyczyny takie jak: *„wiek wychowanka, niedostosowanie społeczne, duże problemy wychowawcze, liczne rodzeństwo, stan zdrowia dziecka, brak zgody opiekunów prawnych na umieszczenie dzieci w rodzinie adopcyjnej”*. Najczęstsze przypadki takich zaniechań występują w województwach: lubelskim (14%) i opolskim (12%); najrzadziej w województwach: kujawsko-pomorskim (3%), wielkopolskim (5%), małopolskim (5%), śląskim (5%), świętokrzyskim (5%).

72 % dzieci w Polsce pozostawało w placówce z zaleceniem dalszego pobytu w placówce. Ten wynik świadczy o nieskuteczności realizowanego przez samorządy i placówki planu wychowawczego. Jest to porażka w aspekcie reformy systemu opieki. Niechlubny przykładem w tym względzie są województwa: mazowieckie (83%), podkarpackie (83%) i lubelskie (83%). Uzasadnienia typu *„demoralizacja dziecka, niewydolność wychowawcza rodziny, alkoholizm w rodzinie, brak zainteresowania rodziców, zaburzenia wieku dojrzewania ”* nie mogą być usprawiedliwieniem dla tego typu sytuacji.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust.1 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) - zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o podjęcie środków zaradczych w celu skutecznej ochrony praw dzieci wychowanków placówek socjalizacyjnych.

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich